

IX Trobada d'Estudis per a la Preservació del Patrimoni de la Pedra Seca als Països Catalans

MUNICIPIS DE MURA, TALAMANCA I EL PONT DE
VILOMARA I ROCAFORT

DE LES VALLS DEL MONTCAU

20, 21 i 22 d'octubre de 2017

www.tinespedraseca.cat

Índex

On es desenvoluparà la IX Trobada	3
A qui s'adreça	5
Objectius de la IX Trobada	5
Comitès	6
Programa dia a dia	7
Presentació de pòsters	11
Activitats paral·leles i actes oberts al públic	12
Informació general per al viatge	13

Secretaria i coordinació de la IX Trobada d'estudi per a la Preservació del Patrimoni de Pedra Seca als Països Catalans

www.trobadapedraseca.cat

info@tinespedraseca.cat

Recull Històric de Mura

C/ Puig-gili s/n

08278 MURA

+ 34 93 831 7226

Aquest esdeveniment forma part de les Trobades biennals en defensa del patrimoni en pedra seca que té com a finalitat difondre i donar a conèixer l'immens patrimoni immoble de pedra seca de què gaudeixen les terres de parla catalana. Cada vegada les Trobades se celebren en diferents indrets, facilitant l'intercanvi, el coneixement i fent possible l'acostament geogràfic i cultural. Aquests esdeveniments els promou l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional, un grup multidisciplinar, sense ànim de lucre, que aplega entitats, associacions i col·lectius de caire divers amb l'objectiu de difondre, coordinar, intercanviar i vetllar pel patrimoni cultural català de la pedra seca.

El lema de la IX Trobada és el de:

Pedra seca – pedra viva

On es desenvoluparà la IX Trobada

Aquesta IX Trobada es durà a terme als municipis de Mura, Talamanca i El Pont de Vilomara i Rocafort de les Valls del Montcau al Bages, que estan situats dins del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

MURA

Mura és un poble de 220 habitants situat en ple Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. La seva situació li ha permès conservar tot el seu encant històric rural, tal i com es pot comprovar passejant pels seus carrers i gaudint de les seves places i racons. El poble va créixer al voltant de la magnífica església romànica de Sant Martí, documentada ja a finals del segle XI i durant anys va dedicar-se especialment a les activitats pròpies dels entorns rurals més muntanyosos: agricultura amb feixes, producció de carbó, forns de calç. Totes aquestes activitats han deixat una important petjada en el paisatge muratà i, afortunadament, avui en dia podem gaudir de l'important patrimoni que aquestes van generar: feixes, tines i altres construccions de pedra seca, carboneres, pous de glaç... A l'actualitat Mura és un poble amb una forta presència dels serveis dedicats al turisme, que s'hi apropa per poder passejar per les seves carenes, torrents, gorgs, fonts i balnes.

TALAMANCA

Talamanca està situat a l'entrada del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt, just al bell mig de la serra del Rossinyol. El castell i els edificis que l'envolten en estrets carrers de forts pendents dibuixen un poble típicament medieval i curosament conservat, farcit d'elements d'interès i petits tresors, entre els quals destaquen l'església de Santa Maria, del segle XII, la tina de ca la Jana i la plaça de la Creu. Històricament els seus habitants s'havien dedicat a l'agricultura, sobretot a la vinya. Amb la fil·loxera, però, molts dels seus habitants van haver de marxar als pobles industrials del pla de Bages i la majoria de cultius van quedar abandonats. En aquests moments, Talamanca, amb 190 habitants, té com a principal motor de desenvolupament local el turisme, atret sobretot pel patrimoni històric i arqueològic en un entorn de gran bellesa natural.

EL PONT DE VILOMARA I ROCAFORT

El Pont de Vilomara i Rocafort és un municipi format per la unió de dos nuclis diferents: Rocafort de Bages, a 421 metres d'alçada, i el Pont de Vilomara, a 202 metres i situat a la llera del Llobregat. El nucli de Rocafort és de caràcter marcadament medieval, amb carrerons estrets i cases de pedra, moltes d'elles habilitades avui en dia com a residències estacionals. El nucli del Pont de Vilomara, en canvi, deixa entreveure una important herència industrial, especialment de finals del segle XIX i de tot el segle XX, actualitzada a dia d'avui amb diferents empreses especialitzades en el medi ambient i el reciclatge. El Pont de Vilomara va néixer al costat del seu esplèndid pont medieval, construït al bell mig del camí ral. Aquest pont té els seus orígens a l'època romana i, en diferents formes, ha estat present fins als nostres dies. La població del Pont de Vilomara i Rocafort és de gairebé 3.800 habitants i la seva situació, al bell mig de la comarca i a només 5 quilòmetres de Manresa, l'ha convertit en un lloc molt atractiu per viure-hi.

Objectius de la IX Trobada

- Donar continuïtat a les trobades periòdiques promogudes per l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional.
- Posar en valor els conjunts arquitectònics rurals de les Valls del Montcau i, en especial, de les Tines.
- Posar a disposició dels participants un espai d'intercanvi de coneixement i informació en relació amb el patrimoni de la pedra seca.
- Establir una dinàmica de treball que pugui ser útil i pugui tenir continuïtat en properes trobades.

A qui s'adreça

- A estudiosos, científics i comunitat universitària que treballin en projectes de recerca que tenen com a camp d'acció les construccions de pedra seca i vulguin comunicar o divulgar les seves dades.
- A tècnics i gestors d'espais culturals i naturals que dins els espais tinguin objectius de conservació del patrimoni cultural i natural en construccions de pedra seca.
- A educadors, intèrprets i guies de zones on hi hagi arquitectura en pedra seca i la incorporin en les seves activitats.
- A docents que en els seus currículums incorporin les construccions en pedra seca.
- A professionals i empreses que es dediquen a la conservació del patrimoni cultural.
- A estudiants d'arquitectura i d'altres matèries relacionades amb la gestió del paisatge i el territori.
- A professionals que treballen en el camp del patrimoni cultural i natural.

Comitès

Comitè organitzador

- Josep Tarín. Alcalde de Talamanca
- Martí Perich. Alcalde de Mura
- Cecilio Rodríguez. Alcalde de El Pont de Vilomara i Rocafort
- Montserrat Moya. Presidenta de l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional
- Jaume Plans. Centre d'Estudis del Bages
- Josep Soler. Centre d'Estudis del Bages
- Ramon Espinach. Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac
- Eva Farré. Secretaria del CRDO Pla de Bages
- Lluís Tolosa. Escriptor i Divulgador del Vi
- Lluís Cuspinera. Arquitecte. Recull Històric de Mura
- Maribel Casas. Regidora. Ajuntament de Talamanca
- Valentí Oliveras. Oristrell.

Coordinador

- Joan Bel. Recull Històric de Mura

Comitè científic

- Jaume Plans. Centre d'Estudis del Bages
- Lluís Cuspinera. Recull Històric de Mura
- Montserrat Moya. Presidenta de l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional
- Salvador Cardús. Sociòleg
- Lluís Tolosa. Escriptor i Divulgador del Vi
- Llorenç Ferrer Alós. Historiador
- Xavier Agell. INCAVI
- Jordi Grau. Observatori del Paisatge de Catalunya.

Programa dia a dia

DIVENDRES 20 D'OCTUBRE DE 2017

15.00 h. Recepció de participants i lliurament d'acreditacions a l'Ajuntament del El Pont de Vilomara i Rocafort.

16.30 h. Desplaçament i visita a les tines de la Vall del Flequer.

19.00 h. Acte inaugural al Centre Cívic de Rocafort

Parlaments de les autoritats

Presentació dels actes de la IX Trobada.

Presentació del llibre resum de la IX Trobada

Presentació de la publicació dels treballs escolars

19.30 Exposició i explicació dels Treballs Escolars de l'Escola Vall de Néspola de Mura i de l'Escola Pompeu Fabra de El Pont de Vilomara i Rocafort.

DISSABTE 21 D'OCTUBRE DE 2017

Punt de trobada: Centre Cívic La Fàbrica de Mura

9.15 h. Acte de benvinguda

9.25 h. Inici sessions de treball

Àmbit temàtic: **De la pedra seca a la pedra viva**

Ponència marc: **L'experiència del Parc Nacional de Cinque Terre. Patrimoni Mundial de la Humanitat**, a càrrec del *Dr. Patrizio Scarpellini (Director del Parc Nacional de Cinque Terre de Italia).*

10.15 h. Comunicacions:

- **El Parc del Secà**, a càrrec de *Martí Roca i Bonet* (Consorci del Bages per la Gestió de Residus)
- **Les tines a peu de vinya, del recurs insòlit al producte enoturístic**, a càrrec de *Francesc Brunet i Ricard Vilalta* (Bages terra de vins).
- **Activa't: restaurant murs des de la inserció i la inclusió**, a càrrec de *Pau Collado i Farrés* (Càritas Manresa)
- **Barraques en rotondes, zones industrials, públiques, recreatives i altres**, a càrrec de *Robert Rovira i Farré* (Drac Verd)
- **Col·labora X paisatge : Desenvolupament rural a través del paisatge i la col·laboració ciutadana (construccions de pedra seca)**, a càrrec de *Jordi Terrades i Maite Oliva* (ADRINOC)

11.45 h. Desplaçament i visita a la vinya i la tina de l'Arboset, que estarà en plena activitat treballant vi de l'anyada 2017

12.15 h. Visita a la vinya a on:

Valentí Roqueta, President de Roqueta Origen, i Miquel Palau, Director Tècnic de Roqueta Origen, presentaran el projecte de Mas Arboset i el Vi de Tina, que recupera les tècniques de vinificació ancestrals en una tina de pedra seca.

13.15 h. Dinar pícnic a l'entorn de la vinya i la tina.

15.00 h. Trasllat de nou a Mura per continuar les sessions de treball

15.30 h. Àmbit temàtic: **Pedra seca i món rural**

Ponència marc: **Mil veus de la pedra seca: un diccionari etnolingüístic i multimodal** a càrrec de *María Estruch i Subirana*

16.30 h. Comunicacions:

- **Barraca olesana**, a càrrec de *Joan Solé i Gironès* (Centre Muntanyenc i de Recerques Olesà).
- **Aprenent sobre el Patrimoni construït amb Pedra en Sec: experiència en l'àmbit de la formació de l'arquitectura**, a càrrec de *Sergio Coll i Pla i Agustí Costa i Jover* (Universitat Rovira i Virgili).
- **Les Balmes obrades de Mura**, a càrrec de *María del Agua Cortés i Elia* (Doctora en Arqueologia per la UAB) i *Josep Canals i Palau* (Tècnic del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Diputació de Barcelona).

17.30 h. Pausa cafè

18.00 h. Àmbit temàtic: **La pedra seca i la vinya: el paisatge**

Ponència marc: **La recuperació de la vinya dins d'un parc natural: oportunitats i dificultats. El cas de Cap de Creus**, a càrrec de *Anna Espelt*

18.45 h. Comunicacions:

- **Distribució a Catalunya de les tines de Pedra apartades del mas**, a càrrec de *Eloi Font i Pérez* (Estudis del patrimoni vinícola) i *Mireia Vila* (Historiadora)
- **Barraques i tines, solucions constructives de l'activitat agrària vitivinícola a la comarca del Bages en els segles XVIII i XIX**, a càrrec de *Jaume Plans i Maestra* (Llicenciat en Humanitat i Gestor Cultural UOC i Centre d'Estudis del Bages)
- **¿Què va ser primer, el marge o la tina?**, a càrrec de *Joan M. Vives i Teixidó*.
- **Problemàtiques negativa i positiva de la pedra seca a dos municipis veïns: l'Arboç i Sant Jaume dels Domenys**, a càrrec de *Robert Rovira i Farré* (Drac Verd).

19.45 h. Ponència: **El patrimoni de la pedra seca en el context dels Geoparcs mundials de la UNESCO**, a càrrec de *Ferran Climent i Costa*, *Director Científic del Geoparc mundial UNESCO de la Catalunya Central*.

21.30 h. **Sopar gastronòmic al Centre Cívic La Fàbrica**

Parlaments de les autoritats

Seguidament actuació de Quim Vila amb el seu espectacle humorístic de cançó irònica i discurs àcid i crític.

DIUMENGE 22 D'OCTUBRE DE 2017

8.30 h. Punt de trobada al Monestir de Sant Benet per la visita a les tines del sector de Talamanca.

10.00 h. Trasllat al Centre Cívic de Talamanca per continuar les sessions de treball.

10.30 h. Àmbit temàtic: **Tines, cups, trulls i altres formes de vinificació en pedra seca als països Catalans i al món.**

Ponència marc: **Entendre la vinya, entendre el paisatge. Masos, rabasses, tines i feixes** a càrrec de *Llorenç Ferrer Alós* (Historiador)

11.15 h. Pausa Café

11.45 h. Comunicacions:

- **Tines “urbanes” de Manresa**, a càrrec de *Ramón Cornet i de Pedro* (Centre d'Estudis del Bages)
- **Establiments vitícoles altmedievals al Bages**, a càrrec de *Albert Fàbrega i Enfedaque*.
- **Evolució de les tines, paral·lelisme entre les tines excavades en roca i les obrades amb pedra seca**, a càrrec de *Eloi Font i Pérez* (Estudiós del patrimoni vinícola)
- **Actualització de l'inventari de les tines enmig de les vinyes de les Valls del Montcau, i altres actuacions al voltant d'aquestes**, a càrrec de *Maria del Agua Cortés i Elia* (Doctora en Arqueologia per la UAB).

13.15 h. Presentació del Pla Director

14.30 h. Dinar de cloenda

Parlaments de les autoritats

Presentació de pòsters

Cada participant podrà presentar un màxim de 3 pòsters. La mida del pòster haurà de ser A-0 i disposició vertical, i haurà de contenir, com a mínim, la informació següent:

- Títol
- Autor o autors
- Institució
- Adreça de contacte
- Objectius
- Conclusions

Activitats paral·leles i actes oberts al públic

DIVENDRES 20 D'OCTUBRE DE 2017

15.00 h. Recepció de participants i lliurament d'acreditacions a l'Ajuntament del Pont de Vilomara i Rocafort

16.30 h. Desplaçament i visita a les tines de la Vall del Flequer.

19.00 h. Acte inaugural

Parlaments de les autoritats

Presentació dels actes de la IX Trobada

Presentació del llibre resum de la IX Trobada

Presentació de la publicació dels treballs escolars

19.30 Exposició i explicació dels Treballs Escolars al Centre Cívic de Rocafort.

DISSABTE 21 D'OCTUBRE DE 2017

21.30 h. **Sopar gastronòmic al Centre Cívic La Fàbrica**

Parlaments de les autoritats

Seguidament actuació de Quim Vila amb el seu espectacle humorístic de cançó irònica i discurs àcid i crític.

Informació general pel viatge

Com arribar a les Valls del Montcau, seu de la IX Trobada

COTXE

Barcelona – El Pont de Vilomara i Rocafort: C31 – C58 – C16/E9 – BV1225

Barcelona – Mura: C31 – C58 – BV1248 – BV1221 – BV1223

Barcelona – Talamanca: C31 – C58 – BV1248 – BV1223

Girona – El Pont de Vilomara i Rocafort: C250 – GIV6703 – NII –A2 – C25 – C17 – C25 – C16/E9 – C16C – C55 – BV1225

Girona – Mura: C250 – GIV6703 – NII –A2 – C25 – C17 – C25 – C16/E9 – C16C – C55 – BV1225 – BV1224

Girona – Talamanca: C250 – GIV6703 – NII –A2 – C25 – C17 – C16/E9 – N141 – BV1221

Tarragona – El Pont de Vilomara i Rocafort: A7 – AP7/E15 – A2 – N340A – C15- C37 – C15- C25 – BV1225

Tarragona – Mura: A7 – AP7/E15 – A2 – N340A – C15- C37 – C15- C25 – BV1225 – BV1224

Tarragona – Talamanca: A7 – AP7/E15 – A2 – N340A – C15- C37 – C15- C25 – BV1225 – BV1224 – BV-1223 – BV1221

TREN

Si bé no s'arriba fins a cap dels tres municipis en tren, les estacions més properes són les de la Renfe (<http://www.renfe.com/viajeros/cercanias/barcelona/>) i FCG (<http://www.fgc.net/cat/index.asp>), tant a Terrassa, Manresa i Sant Vicenç de Castellet i després buscar un altre mitjà.

AUTOBÚS URBÀ

Manresa – El Pont de Vilomara i Rocafort:

Sagalés autobusos, informació: telf. 902 13 00 14 <http://www.sagales.com>

Manresa – Talamanca – Mura:

Sagalés autobusos, informació: telf. 902 13 00 14 <http://www.sagales.com>

Sant Vicenç de Castellet – Pont de Vilomara i Rocafort:

Sagalés autobusos, informació: telf. 902 13 00 14 <http://www.sagales.com>

Trobareu tota la informació de la IX Trobada: els municipis, els allotjaments, notícies, formularis d'inscripció, a: www.tinespedraseca.cat

Per a més informació sobre la IX Trobada, poseu-vos en contacte a través del correu electrònic: info@tinespedraseca.cat

Recull Històric de Mura

c/ Puig-gili s/n

08278 MURA

+ 34 938 31 72 26

Organitzen:

Ajuntament de Mura

Ajuntament
El Pont de Vilomara i Rocafort

Ajuntament de
Talamanca

**RECULL
HISTÒRIC
DE MURA**

Patrocinen i col·laboren:

Diputació
Barcelona

CONSELL COMARCAL DEL BAGES

DE NOMINACIÓ D'ORIGEN
Pla de BAGES

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació

Unió Europea
Fons europeu agrícola
de desenvolupament rural
Europa interveix en les zones rurals

WINEinMODERATION.eu
Art de Vivre

Pompeu Fabra

VALL DE
NÉSPOLA
Espai Sport de Nespola

